

Mgr Clara Zgoła

***Les identités urbaines des romanciers parisiens de l'après-guerre
jusqu'à l'extrême contemporain***

(Miejskie tożsamości powieściopisarzy paryskich od drugiej połowy XX wieku do współczesności)

Przedmiotem pracy są paryskie tożsamości współczesnych powieściopisarzy francuskich – od drugiej poł. XX wieku do współczesności. Analizie i interpretacji podlegają praktyki miejsko-literackie wybranych, współczesnych pisarzy paryskich, tworzących w drugiej połowie ubiegłego wieku i w pierwszych dekadach obecnego wieku (Claude Arnaud, Olivier Rolin, Hélène Bleskine, François Cusset, Benoît Duteurtre, Nina Bouraoui, Joy Sorman, Martine Sonnet, Régine Robin, Leïla Sebbar, Anne Savelli, Bertrand Guillot, Jeanne Truong, Joël Cornuault, Ruth Zylberman, Thomas Clerc, Hélène Millerand, Philippe Le Guillou, Gérard Gavarry, Vicente Ulive-Schnel, Petr Král, Anne-Louise Milne, Juliette Kahane). Są one elementem szerszego nurtu zainteresowania literaturą miejską, a także sposobami jej badania, sytuującymi się na przecięciu kilku subdyscyplin naukowych. Specyfika tej literatury – powieściopisarstwo o charakterze częściowo autobiograficznym bądź autofikcyjnym stanowi tu wyjściowe odniesienie, jednak jego postrzeganie obejmuje również kreacje ponadgatunkowe, formy hybrydowe i intermedialne rozpatrywane w kontekście zjawiska logowizualności. Rozwijana przeze mnie refleksja dotyczy zarówno współkonstyтуowania kultury miejskiej przez literaturę, jak i wpływu określonych gatunków mowy na formy, jakie przybiera dana twórczość. Wspomniane praktyki charakteryzują bowiem zarówno sposoby korzystania z miasta (generujące określone narracje), jak i współtworzenia jego kultury poprzez działalność pisarską.

Rozprawa składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów i zakończenia wraz z bibliografią. Wstęp zawiera szczegółowy wykaz źródeł (wywiady antropologiczne, dokumenty) i tekstów, które posłużyły do interpretacji opisywanych zjawisk kulturowych. Pierwszy rozdział poświęcony jest praktykom insurekcyjnym i poetykom rewolty, przeanalizowane w nim zostają dzieła i działania związane z aktywnością sytuacionistów okresem rewolucji kulturowej Maja 1968 roku i pokoleniem klubu *Palace*. W drugim rozdziale analizuję pisarstwo w ruchu, pokazane zostają związki przestrzeni miejskiej, zwłaszcza dworców i sieci metra, z literaturą cyfrową i eksperymentalną. Rozdział trzeci, zatytułowany

Micropolis, pamięć dzielnicy, dotyczy strategii archiwizacji codzienności miejskiej i tworzenia kontr-narracji na temat historii miasta. Wreszcie czwarty rozdział ukazuje eksploracje miasta (od metropolii postkolonialnej do miasta w dobie globalizacji) dokonywane przez mieszkańców świeżej daty, którzy angażują się w projekty partycypacyjne i redefiniują tym samym pojęcie obywatelstwa miejskiego.

Nadrzędnym celem przeprowadzonych przeze mnie badań było zatem pogłębienie wiedzy na temat paryskich tożsamości współczesnych pisarzy, ze szczególnym uwzględnieniem społeczno-kulturowej i materialnej historii miasta w okresie po drugiej wojnie światowej aż do czasów współczesnych. Podobnie sformułowana problematyka pozwala na przetestowanie nowych kategorii interpretacyjnych i pojęć przydatnych w badaniu literatury paryskiej drugiej połowy XX i początku XXI wieku. Teza, jaką stawiam jest następująca: aby pełniej uchwycić wspomnianą twórczość należy dokonać podwójnej zmiany perspektywy.

Po pierwsze, jest to zmiana w zakresie diachronicznym: późno dwudziestowieczne formy życia miejskiego powiązane są z powstaniem nowych procedur i taktyk literackich. Dlatego właśnie nieuzasadnionym wydaje się używanie wobec nich kategorii interpretacyjnych wypracowanych w kontekście Paryża dziewiętnastowiecznego lub wczesno modernistycznego. W centrum moich zainteresowań znajdują się natomiast praktyki pisarzy powiązanych z ruchami neoawangardowymi, jak również kontr- i subkulturowymi, aż po kontekst kulturowy powstania literatury najnowszej. Jest to obszar słabo rozpoznany, bowiem uwagę przykuwa przede wszystkim Paryż-stolica nowoczesności (powiązany z twórczością pisarzy-romantyków, realistów, naturalistów, dekadentów i surrealistów). Po drugie, chodzi o zmianę w zakresie sformułowania problemu badawczego: za istotne zadanie interpretacyjne uznałam analizę nie tyle najnowszych reprezentacji Paryża (jego obrazów lub figur w literaturze doby późnego kapitalizmu), ile nowatorskich lub znamienych sposobów doświadczania i praktykowania miasta oraz eksperymentowania z jego przestrzenią. Zgodnie z tą tezą, literatura, o której mowa, stanowi swoiste laboratorium gestów, z uwagi na ten jej aspekt interesują mnie zwłaszcza techniki i działania artystyczne, szeroko rozumiane projekty miejsko-literackie, obejmujące wymiar społeczno-polityczny, autobiograficzny i estetyczny, jak również procesy, w obrębie których określone postawy przekuwają się w formy życia i pisania.

Clara Zgotła